Megszállástól megszállásig: a politika kiállt a Veritas mellett

2014.09.29. Czene Gábor // Népszabadság

Egy volt miniszterelnök és a jelenlegi házelnök személyes jelenlétével és felszólalásával demonstrálta a kormányoldal teljes kiállását Szakály Sándor, a Veritas intézet főigazgatója és az általa képviselt történelemszemlélet mellett – ez volt a fő üzenete a hétfőn a parlamentben megtartott történészkonferenciának.

Szakály Sándor, Boross Péter, Kövér László. Egyformán látnak
Reviczky Zsolt / Népszabadság

Szakály egyedüli pályázóként nyerte el a kormány által létrehozott új történetkutató intézet főigazgatói posztját. Bemutatkozása az év elején nem a legjobban sikerült: „idegenrendészeti

eljárásnak" nevezte az 1941-es Kamenyec-Podolszkijba történt deportálást. A Mazsihisz a menesztését követelte, a Demokratikus Koalíció feljelentette holokauszttagadás miatt.

A botrány kirobbanása után Szakály megkövette azokat, akiket megsértett. Lemondta részvételét a Páva utcai emlékközpontba meghirdetett konferencián, egy időre visszavonult. „Ha bíróság elé kerül az ügy, akkor állok az igazságszolgáltatás rendelkezésére" – nyilatkozta. Nem volt rá szükség. Bűncselekmény hiányában megszüntették az ellene indított eljárást.

A Veritas idén májusban, az Ellenzéki Kerekasztal megalakulásának huszonötödik évfordulója alkalmából már rendezett egy emlékülést az ELTE-n, de az igazi áttörés most jött el. Az intézet Megszállástól megszállásig című konferenciájának a Parlament felsőházi terme adott otthont.

„A konferencia újszerűségét az jelenti, hogy először szemléli történeti egységben Magyarország német megszállásának és szovjet megszállásának kérdéseit" – harangozta be a rendezvényt a Veritas sajtóanyaga. Tegyük hozzá: a koncepció tökéletesen illeszkedik ahhoz a felfogáshoz, amely a fideszes alaptörvényben – és annak nyomán a Szabadság téri emlékmű üzenetében – is helyet kapott.

A Veritas létrehozásának ötlete Boross Péter volt miniszterelnöktől származik, és ő volt az, aki a főigazgatói tisztségre kiszemelte Szakály Sándort (majd, amikor támadások érték, védelmébe vette). Egyáltalán nem meglepő tehát, hogy a parlamenti megszállási konferencián Boross Péter mondott köszöntőt – méghozzá a Veritas intézet tanácsadó testületének elnökeként.

1944 tavaszán a német hadsereg által megjelenített barbarizmus uralkodott el, 1945-ben aztán jött egy másik barbarizmus, amely hosszú évtizedekre meghatározta a nemzet sorsát, és azt is, amit erről írni, mondani kell – állapította meg Boross. A nemzeti és egyéni bűneinkkel számot kell vetnünk, ugyanakkor tárgyilagosan látni kell, milyen volt az a világ, ami körbevett bennünket. Ítéljük el, ami rossz, de ne vegyük magunkra azokat a bűnöket, amelyek nem bennünket illetnek – jelentette ki.

HIRDETÉS

Nekünk azt ígérték, hogy a XXI. század a béke és boldogság évszázada lesz – folytatta Boross. Most viszont Brüsszel húzogatja az országokat egy egyesült államokszerű formáció felé, miközben egyes országokban ezzel ellenkező szavazási eredmények születnek. Nem tudjuk, milyen lesz a jövő, de az biztos: egy jól kormányzott, szilárd és lehetőleg többé-kevésbé egy álláspontón lévő magyar közvélemény képes csak arra, hogy elviselje azt, ami az elkövetkező évtizedekben várhatóan bekövetkezik.

Az állam felelősségét az adott kor politikai osztálya testesíti meg – ezt már a Boross Péter után következő Kövér László házelnök mondta, aki a Veritas tavaszi rendezvényén is felszólalt. A politikai osztálynak erkölcsi, politikai és jogi felelőssége van. Az erkölcsi felelősség nem elhárítható és nem korlátozható, a politikai felelősség azonban viszonylagos, a cselekvőképesség mértékében és arányában érvényesül. A jogi felelősség – mondta a házelnök – joguralom esetén világos, normatív módon mindenkire érvényes, ám a jogállamon kívül helyezkedve nem jelent mást, mint eszközt a helyzeti előnyben lévő politikai csoportok számára a hátrányban lévő politikai csoportok elleni leszámolásra.

Kövér László szerint érdemes lenne megvizsgálni, hogy különböző korokban, különböző módon miért veszítette el a magyar állam legfőbb hivatását, azt a képességét, hogy megvédje országát és nemzetét. Miért bukott el a magyar állam például 1944-ben? Az évtizedekig tartó posztkommunista átmenet kérdéseire a Fidesz az alaptörvénnyel adta meg a választ – derült ki a házelnök szavaiból.

A bizalom a padsorokban
Reviczky Zsolt / Népszabadság

Előadást tartott Romsics Ignác történész is, aki hangsúlyozta, a magyar vezetők részéről illúzió volt azt várni, hogy a náci Németország visszaállítja a történelmi Magyarországot. Ellenkezőleg. Olyan titkos német tervek készültek, hogy a megvalósult revízió egy részét is „vissza kell csinálni". Számvéber Norbert, a HM hadtörténeti levéltárának vezetője arról beszélt, hogy katonai szempontból nem volt esély szembeszállni a bevonuló németekkel, Szakály pedig arról, hogy a németek nem szövetségesként, hanem valóban megszállóként viselkedtek, esetenként a látszatra sem ügyeltek.

Többek között az a Haraszti György is felszólalt, aki a Páva utcai emlékközpont kuratóriumi elnökeként felhatalmazás nélkül írt alá megállapodást a Veritas intézettel. Miután a hír hallatán Heisler András, a Mazsihisz elnöke megdöbbenését fejezte ki, Haraszti megvált a zsidó egyetemen betöltött tanszékvezetői tisztségétől.